

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 5. januarja 1859.

Strehe iz platnic debelega papirja.

Strehe pokrivati s platnicami debelega ali tako imenovanega pôpanega papirja (Pappendeckel) ni prazna reč, kakor morebiti marsikdo misli. Časnik dunajske kmetijske družbe, kateri nikoli ne lovi praznih muh, priporoča napravo takih streh in pravi, da nemške bukvice, ki jih je nedavnej na svetlo dal saksonski grajšak A. Schönberg pod naslovom: „Die Pappdächer; Erfahrungen über Haltbarkeit und Werth, so wie Anleitung zur Anfertigung derselben. Schönfelds Buchhandlung, Dresden“ prav djansko ali praktično razlagajo napravo in koristnost takih stréh.

Navadne platnice debelega ali pôpanega papirja pa niso same po sebi za pokrivanje stréh pripravne, ampak namazane morajo biti s katranom iz premoga ali kamnenega oglja (Steinkohlentheer), s katerim, na priliko, tudi morske ladije ali barke mažejo, da jim moča ne škoduje, in se v štacunah lahko dobiva.

Napravi si pa slehern gospodar prav lahko sam streho iz vsacega debelega ali pôpanega papirja ali kartona, da je papir le dovolj močan, terden in gost.

Katran, v katerem misliš platnice namakati, se mora, zavolj nesreče ognja, ker se rad vname, na prostem kraji, ne pa kje pod streho, v kaki ponvi ali pa v kakem vzdanim kotlu tako dolgo kuhati, dokler se popolnoma ne raztopi. Ta ponva ali kotel mora tako globok biti, da se platnice v raztopljeni katran lahko pokonci ena k drugi tako postavijo, da se ga popolnoma od vseh strani dobro navzamejo.

Eno uro je za to dosti; katran se mora v tem vedno pri malem ognju pustiti, da se polagoma kuha.

Potem se napojene platnice iz katrana ena za drugo poberejo in na kakošno dolgo mizo razpoložé, ki je nekoliko na eno stran nagnjena, da se maz popolnoma in lože odteče. Če se pa mizi zadej kako slonilo napravi, se dajo platnice še lože in sicer pokonci postaviti, in če ima miza na drugi strani višji rob, in, kjer je najnižje, luknjo za odtok, se katran, ki se z namočenih platnic ocejja, ne pogubuje, ampak v podstavljeno posodo steka.

Da se pa namočene platnice popolnoma posušé, se morajo tudi na prostem kraji razstaviti tako, da se najprej na eni strani do dobrega posušé, potlej pa na drugi. Ne smejo se pa platnice ena na drugo naložiti, dokler niso popolnoma suhe, sicer bi se ena druge prijela in težko bi jih bilo narazen spraviti.

Če se tako ravná, moreta dva delavca v malo dneh toliko platnic napraviti, da jih je za eno streho dovolj.

Naprava pokatranjenih platnic kakor tudi njih pribijanje na streho ne potrebuje nobenega posebnega poduka ali kakošne poprejšne vaje; to delo ni na nobeno plat težko in ne tirja nobene posebne ročnosti. Vsak delavec ga lahko opravi.

Stroški, da se streha s takimi platnicami pokrije, so, skoraj bi djal, za 5. del manjši od une, ki je z opeko (ceglom) krita; zraven tega je pa taka streha silno lahka, tedaj se tudi vse podstrešje toliko cenejše napraviti dá kar se tiče zidovja in lesovja.

Posebne priporočila so pa na to vižo krite strehe tudi zato vredne, ker se jih moča ne prime; podstrešnice so suhe in čedne; vse, kar se v njih spravlja, je dobro shranjeno; srež se notranje plati teh streh ne prime kakor cegelnatih stréh, in zaméti snega so pod njimi nemogoči.

Če poslednjič še povemo, da najimnitniše asekuracije ne stavijo višje tarife za zavarovanje takih stréh kakor za take, ki so s ceglom pokrite, je menda to najbolja priča, da tudi zavoljo ognja niso nevarniše kakor une s ceglom ali plošami krite.

Če bi si že naši gospodarji ne upali pokrivati hišnih stréh s takimi platnicami, naj saj prevdarijo: ali bi ne bile prav, da bi saj manje poslopja pokrivali ž njimi, ker imajo vse lastnosti dobre strehe, pa so verh tudi še cenejše.

Ali so pa tudi za terpež, to je edino vprašanje, o katerem v tem priporočilu ni nobenega govorjenja. Ker se pa tako na glas priporočajo, bi vendar utegnili misliti, da so, — pa to morejo le skušnje do dobrega poterdti. Če bi tedaj kdo tako streho skusil, naj nam ob svojem času po „Novicah“ pové, kako je ž njo zadovoljen.

Nova kërma.

Marsikdo pri nas še misli, da v ruski Sibirii imajo samo led in sneg; — al ona je plodna kakor je naša zemlja. Tako ravno sedaj priporočajo dunajske gospodarske novice neko pri nas dosihmal še neznanu rastlino kot izverstno kërmo ali klajo za živino, ktere korist se je poterdila po mnogoletnih skušnjah; zato omenjene novice zavračajo pozornost naših gospodarjev na to prekoristno rastlino, ktero posebno goveda in ovce rade jejo.

Rastlina ta je sibirski dežen — ali sibirski bëršt, kakor ji na Horvaškem pravijo — (*Heracleum sibiricum* L., sibirisches Heilkraut), kateri v Sibirii raste do ledene Kamčatke, v slabi (meršavi) in merzli zemlji, in samo enkrat vsejan terpi 8 do 10 let, vsako leto prav rodoviten.

Sibirski dežen je soroden našemu navadnemu dežnu ali medvedji dlani — ali volčji šapi kakor ga Horvati zovejo — (*Heracleum Sphondylium*, gemeines Heilkraut), kateri raste po livadah ali travnikih in je dobra živinska piča. Kdor ne pozna navadnega dežna ali medvedje dlane, pa pozna vendar tobak, ga bo lahko spoznal, ker mu je zeló podoben: na velikem in čez seženj (klastro) visokem stebelu raste perje, do dva komolca dolgo in tričetert komolca široko, ktero vsaka živina rada jé, posebno dokler je mlado. Poglavitna korist te rastline pa je, da že zgodaj spomladi začne rasti berž ko je zmerzlina odjenjala in še vse druge trave spijo, in da je tudi pozneje ponočni mraz ne zadržuje. Dežen že takrat dosti perja ima, da ga more gospodar živini pokladati, in ob kratkem mu zraste iznova. „Fundgrube“ piše, da se je lani od 2 štiriletnih stebel mesca malega travna (aprila) 180, rožnika 190, velikega serpana (avgusta) pa 160 funtov perja nabralo, tedaj sta one dve stebli skupaj 5 centov in 30 funtov zelene kerme dale. Poleg tega bi gospodar od 12 takih